

VERSLAG OVER DE WERKING VAN DE KONINKLIJKE OUDHEIDKUNDIGE KRING VAN HET LAND VAN WAAS TIJDENS HET JAAR 2023

1. PUBLICATIES

1.1. Nieuwsbrief, webstek en sociale media van de K.O.K.W.

In 2023 werden vier digitale nieuwsbrieven (in de maanden februari, april, september en november) verstuurd naar de leden. De nieuwsbrief informeert de leden over de werkzaamheden en activiteiten van de Kring, aanwinsten van de bibliotheek en het documentatiecentrum, aankondigingen van tentoonstellingen en erfgoedactiviteiten, interessante publicaties en lezingen, activiteiten van het SteM en andere partners. Kristof Van Remoortere staat in voor de eindredactie en Sofie Buyse voor de opmaak. 35 leden blijven de nieuwsbrief in gedrukte vorm ontvangen. Alle nieuwsbrieven blijven raadpleegbaar via de website. Naast de nieuwsbrieven werden op regelmatige tijdstippen mailings verstuurd voor een snelle en gerichte communicatie met de leden.

Sedert eind 2009 vinden de leden en andere geïnteresseerden in het Wase verleden steeds meer de weg naar de webstek van de K.O.K.W. (www.kokw.be). Webmaster Herbert Smitz zorgt voor het up-to-date houden van de website.

Sedert begin 2013 is de K.O.K.W. aanwezig op de sociale media met een eigen Facebook-pagina, die beheerd wordt door Herbert Smitz en Ronny De Mulder. Facebook wordt gebruikt om mededelingen te doen, maar ook om foto's van o.a. activiteiten en aanwinsten te delen. Eind 2023 telde de Facebook-pagina ongeveer 650 volgers.

1.2. Annalen van de K.O.K.W., deel 126 (330 p.)

Eindredactie: Patty De Meester

Redactieraad: Sofie Buyse, Patty De Meester, Piet Van Bouchaute en Nico Van Campenhout

Beeldredactie: Koen Verstraeten

De voorstelling van de *Annalen* (deel 126) ging door op 22 oktober 2023 om 10.30u. in de kerk O.L.V. Onbevlekt Ontvangen, Koebrugstraat 2 te Klein-Sinaai (Stekene). Voorzitter Chris De Beer sprak de verwelkoming uit. De gelegenheidstoespraken werden gehouden door Tony De Wilde, voorzitter van het Genootschap van Boudelo, en Emmanuel Gerard, voorzitter van de expertencommissie van *De Canon van Vlaanderen* en emeritus hoogleraar

Fig. 1: Voorstelling Annalen (deel 126) in de kerk O.L.V. Onbevlekt Ontvangen te Klein-Sinaai.

Geschiedenis aan de KU Leuven. Daarna werd het jaarboek voorgesteld door eindredacteur Patty De Meester. Aansluitend hield Jacques Van Daele, voorzitter wielermuseum en secretaris kerkraad, nog een slotwoord over de kerk en het wielermuseum. Ruim 100 aanwezigen woonden de voorstelling bij.

2. ALGEMENE VERGADERINGEN

De eerste Algemene Vergadering ging door op 19 maart 2023 in het Mercatormuseum, Zamanstraat 49 te Sint-Niklaas. Penningmeester Marleen De Beer en commissaris Herbert Smits gaven aan de hand van een presentatie een gedetailleerd verslag bij de jaarrekening 2022. De rekening 2022 eindigde met een batig saldo van 42.811,68 euro. Herbert Smits en Eddy Maes deden als commissarissen nazicht van de jaarrekening. Penningmeester Marleen De Beer gaf toelichting bij de begroting voor 2023. De jaarrekening 2022 en de begroting 2023 werden goedgekeurd door de Algemene Vergadering. De voorzitter overliep de belangrijkste wijzigingen aan de statuten om deze in overeenstemming te brengen met het nieuwe Wetboek vennootschappen en verenigingen. De aanpassingen aan de statuten werden eenparig goedgekeurd door de Algemene Vergadering. Daarna gaf de voorzitter een overzicht van de geplande activiteiten in 2023 en een stand van zaken van de restauratiewerken aan het Huis Janssens. Vervolgens werd aan de hand van een fotoverslag van de voorbije activiteiten teruggeblikt op de werking van de Kring in 2022. Aansluitend werd een drankje aangeboden door het bestuur.

De tweede Algemene Vergadering vond plaats op 19 november 2023 in de Maalderij van de Prosperhoeve, Belgische Dreef 8 te Kieldrecht (Beveren). Tussen 10 en 11u. brachten de leden van de Algemene Vergadering een bezoek aan de Sint-Engelbertuskerk in Prosperdorp. Daarna werd verder gewandeld voorbij het Jeugdcentrum Prosperpolder en het Saeftingherhof. De Algemene Vergadering, die startte om 11u., ging akkoord met de toetreding van Didier Albertyn, Gerrit Heirbaut, Marc Kokelenberg en Luc Peleman als leden van de Algemene Vergadering. Trees Ongena werd met eenparige stemmen verkozen tot nieuw bestuurslid. Penningmeester Marleen De Beer gaf toelichting bij de begroting voor 2024. Daarna gaf de voorzitter toelichting bij de geplande activiteiten eind 2023 en tijdens het werkingsjaar 2024. Tot slot gaf hij een stand van zaken van de invulling van het Huis Janssens. Als uitsmijter lichtte Peter Deckers de restauratie en herbestemming van de Prosperhoeve met maalderij, die nu beschermd is als monument, toe. Na de vergadering werden een drankje en hapje aangeboden aan de aanwezigen. Dank aan Peter Deckers voor de gastvrije ontvangst in de Maalderij.

3. BESTUURSWERKING

Het bestuursorgaan vergaderde negenmaal in 2023. De verslagen werden opgesteld door secretaris Kristof Van Remoortere.

Op 15 april 2023 vergaderde het bestuur voor het eerst in de polyvalente zaal

Fig. 2: Eerste bestuursvergadering in de Coleta De Schrijver-zaal. Zittend vlnr. Sandra Vancauwenberghe, Chris De Beer, Herbert Smits. Staand vlnr. Eddy Maes, Erik Janssen, Ronny De Mulder, Koen Verstraeten, Sofie Buyse, Kristof Van Remoortere, Marleen De Beer en Rudi De Clercq.

op de 2de verdieping van het Huis Janssens. Op 2 juni 2023 werd deze polyvalente ruimte door voorzitter Chris De Beer en burgemeester Lieven Dehandschutter officieel ingehuldigd als *Coleta De Schrijver-zaal* (afgekort Coletazaal).

Hoewel de restauratie van het Huis Janssens voor het grootste deel achter de rug was, werd tijdens het voorbije jaar de dagdagelijkse werking van de Kring bemoeilijkt door de werken aan de verluchtungs- en verwarmingsinstallatie in de annexen 1 en 2. In functie van deze werken moest allerhande materiaal in de annexen verplaatst worden. Hierdoor konden gedurende het hele jaar geen bezoekers ontvangen worden. De interne werking bleef – in de mate van het mogelijke – gestructureerd via de volgende werkgroepen:

- 1) werkgroep 'Digitalisering', onder leiding van Herbert Smitz.
- 2) werkgroep 'Bibliotheek', onder leiding van Rudi De Clercq.
- 3) medewerkersploeg op maandag, onder leiding van Eddy Maes en Sandra Vancauwenberghe.
- 4) redactieraad *Annalen*, onder leiding van Patty De Meester. Daarnaast bestaat de redactieraad uit Sofie Buyse, Piet Van Bouchaute en Nico Van Campenhout. Luc Peleman trad eind 2023 toe tot de redactieraad.

Voor het afgelopen jaar kunnen we volgende ordenings-, inventariserings- en digitaliseringsprojecten vermelden:

- Rudi De Clercq, Guy Van den Bergh, Bart Moenssens en Jan Van Slycken spendeerden heel wat dagen aan het controleren van de inventaris en het terugplaatsen van de boekwerken in de oude bibliotheek.
- In het kader van 150 jaar Davidsfonds begonnen Chris De Beer, Pol Van de Vijver, Jef Janssens en Edwig Leten met het ordenen en inventariseren van het archief van het Davidsfonds Waasland.
- Het verzamelhandschrift van rederijderskamer De Goudbloem werd gedigitaliseerd door meemoo vzw, Vlaams Instituut voor het Archief, binnen het GIVE-project. Het digitaliseringsproject werd in de spotlights gezet op de website <https://totindetail.be>. Uit dit topstuk werden de eerste pagina's van het lofdicht ter ere van Jacobus Zaman gepubliceerd op hun website.
- Sarah Mauro en Jan Van Slycken startten met de inventarisatie van de stock van de oude exemplaren van de *Annalen* en andere publicaties van de Kring. Deze worden ondergebracht op de zolderverdieping van het Huis Janssens.
- Het bestuur besliste om een contract af te sluiten met Cultuurconnect, zodat onze bibliotheekcollectie als speciale collectie kan toegevoegd worden aan het Eengemaakte Bibliotheekstelsel. Hiervoor moeten zowel de stad als de K.O.K.W. het addendum 'Aansluiting speciale collectie' bij de Overeenkomst Basisinfrastructuur Digitale Bibliotheek afsluiten met Cultuurconnect.
- De K.O.K.W. droeg bij in de kosten voor de aankoop van euronormbakken voor consolidatie en professionele verpakking van de paleontologische en mineralenverzameling, die in beheer werd gegeven aan Erfpunt.

Op 18 december 2023 werd onze erevoorzitter Alfred Van der Gucht 92 jaar.

Op zondag 17 december 2023 werden hij en zijn familie ontvangen en rondgeleid in het Curiosum en het Huis Janssens. Voorzitter Chris De Beer ontving op de 2de verdieping van het Huis Janssens de *Vorsersruimte Alfred Van der Gucht*. Nadien werd een stukje taart aangeboden. Alfred en zijn familie waren zichtbaar opgetogen met de ontvangst.

De bestuursvergaderingen stonden vooral in het teken van de invulling van de ruimtes in het Huis Janssens en de aanpassingswerken in de annexen (zie punt 4. Invulling Huis Janssens en aanpassingswerken annexen). Het K.O.K.W.-bestuur besliste om met 20.000 euro van de spaarrekening in te tekenen op de éénjarige staatsbon, waarop we een nettorente van 2,81% zullen bekomen.

De statuten van vzw's moesten uiterlijk tegen 1 januari 2024 in overeenstemming zijn met het nieuwe Wetboek vennootschappen en verenigingen. Het Vlaams Studie- en Documentatiecentrum voor VZW's (VSDC) deed nazicht van de statuten, zoals ze werden toegelicht en goedgekeurd op de Algemene Vergadering van 19 maart 2023. Het VSDC deed in de loop van december 2023 de aanvraag van het btw-nummer met vrijstellingsregeling voor de K.O.K.W.

Het Mercatormuseum sloot op 3 april 2023. In 2025 zal het exact 600 jaar geleden zijn dat de Universiteit van Leuven (KUL), waar Gerard Mercator zijn opleiding kreeg, werd gesticht. Mercator wordt één van de centrale figuren tijdens de festiviteiten. Deze kans wordt aangegrepen om het Mercatormuseum volledig op te waarderen met de steun van Toerisme Vlaanderen en te heropenen in 2025. Tot nu toe werd de collectie cartografie, die grotendeels eigendom is van de K.O.K.W., ontsloten in het Mercatormuseum in het museumpark, op een oppervlakte van 695 vierkante meter. De ligging van het museum is echter niet optimaal. Daarom wordt de switch gemaakt om de cartografische collectie naar het gebouw met de grootste museale oppervlakte en het meest stabiele klimaat, met name het SteM, te verhuizen. Bij de vernieuwing van het museum wordt rekening gehouden met actuele ontwikkelingen binnen de museumwereld: het toenemende gebruik van technologie, de opkomst van belevingsgerichte presentaties en een grotere aandacht voor participatie en inclusie. In de taskforce *Mercator 2025* wordt het project namens de K.O.K.W. inhoudelijk opgevolgd door Eddy Maes en Trees Ongena.

De maatschappelijke zetel van Zonnewijzerkring Vlaanderen vzw (voorzitter Jan De Graeve, secretaris Eric Daled) werd op 3 december 2023 overgeplaatst naar Zamanstraat 49 B te Sint-Niklaas. Aangezien in de K.O.K.W.-bibliotheek ook tijdschriften en boeken van Zonnewijzerkring Vlaanderen vzw en van buitenlandse zonnewijzerkundige verenigingen bewaard worden, is dit voor leden en belangstellenden in gnomonica, geografie en aanverwante wetenschappen een evident en vlot bereikbaar adres.

4. INVULLING HUIS JANSSENS EN AANPASSINGSWERKEN ANNEXEN

Op 3 oktober 2016 startten aan de buitenzijde van het Huis Janssens de renovatiewerken, die tot halfweg 2018 duurden. Op 4 januari 2021 volgde de start van de werken aan de binnenrestauratie. Tussen 8 en 11 september 2022 werd het Huis Janssens in lege toestand reeds opengesteld voor het publiek. De museale werkgroep – onder leiding van museumconservator Ward Bohé en met vertegenwoordigers van de stadsadministratie, Erfpunt en de K.O.K.W. – werkte in 2023 verder aan de inhoudelijke invulling van het gelijkvloers en de eerste verdieping van het Huis Janssens. Voor de visuele voorstelling werd een beroep gedaan op de firma Fugzia, gespecialiseerd in interieurontwerp voor o.a. musea en tentoonstellingen.

Sint-Niklaas was gaststad voor de Open Monumentendag. Minister Matthias Diependaele opende, in het bijzijn van genodigden, op vrijdag 8 september 2023 om 20u. in preview het vernieuwde museum op het gelijkvloers van het Huis Janssens. Het nieuwe curiositeitenmuseum in dit prachtige gebouw kreeg de naam *Curiosum - een huis vol herinnering*. Tijdens de nocture op zaterdag 9 september tussen 19 en 22u. en tijdens de Open Monumentendag op zondag 10 september was de gloednieuwe museale invulling op het gelijkvloers van het Curiosum ook te bewonderen. In het museumpark was er zowel zaterdagavond als zondag een tijdelijke bar, waar men kon genieten van een fris drankje onder het genot van een streep live muziek. Het Curiosum werd bezocht door meer dan 700 bezoekers. Hierna sloot het Huis Janssens weer even de deuren.

Fig. 3 en 4: Opening Curiosum in preview n.a.v. Open Monumentendag.

De officiële opening van het Curiosum – met nu ook de museale invulling van de 1ste verdieping van het Huis Janssens – vond plaats op vrijdagavond 27 oktober 2023. Sprekers waren An Vervliet, gedeputeerde voor Erfgoed van de Provincie Oost-Vlaanderen, ondervoorzitster Sandra Vancauwenberghe (over de rol van de familie Janssens en de K.O.K.W. in het Curiosum), verzamelaar Rik Van Daele en burgemeester Lieven Dehandschutter. De toespraken gingen door in de inkomhal van het Mercatormuseum. Daarna kon het Curiosum bezocht worden. De oude bibliotheek, waar de boekwerken beveiligd achter

tralies werden geplaatst, was opnieuw in vol ornaat te bezichtigen. Met dank aan Rudi De Clercq en zijn team. In de ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen liep de eerste tijdelijke expo *What the fox* over Reynaerdiana uit de collectie van Rik Van Daele. Speciaal voor de leden van de K.O.K.W. werd een bezoek met rondleiding georganiseerd op zaterdagvoormiddag 28 oktober 2023 tussen 10 en 12u. Sandra Vancauwenberghe en Eddy Maes stonden in voor de rondleiding van een 40-tal leden. Na het bezoek werd een drankje aangeboden in de Coletazaal. Tijdens het openingsweekend was het Curiosum gratis te bezoeken op zaterdagmiddag 28 en zondag 29 oktober.

Op de 2de en 3de verdieping van Huis Janssens werden de werkruimtes, toegewezen aan de Kring, in gebruik genomen. Hoewel de werken in het Huis Janssens nog niet voltooid waren, werd op 12 april 2023 het meubilair geleverd voor de polyvalente ruimte, het secretariaat en de vorsersruimte op de 2de verdieping. Op zaterdag 15 april 2023 ging de eerste bestuursvergadering door in deze vernieuwde omgeving. Op 2 juni 2023 werd deze polyvalente ruimte officieel in gebruik genomen in aanwezigheid van de burgemeester, de schepenen van Cultuur, de erfgoedpartners, leden van de Algemene Vergadering en beschermleden van de K.O.K.W. Deze ruimte van het Huis Janssens werd herdoopt tot de *Coleta De Schrijver-zaal*. Op deze manier krijgt "de vrouw des huizes" terug een plaats in het Huis Janssens.

Fig. 5: Inhoudiging polyvalente ruimte op 2de verdieping Huis Janssens als Coleta De Schrijver-zaal.

In de polyvalente ruimte, die zowel voor vergaderingen als lezingen kan ingericht worden, zijn voldoende stoelen en inklapbare verplaatsbare tafels voorzien. Deze ruimte kan ook gebruikt worden door het SteM en andere erfgoedpartners. Alle bijeenkomsten (bestuursvergaderingen, contactavonden en opleidingen) van Familiekunde Vlaanderen Land van Waas vzw gaan sedert begin juli 2023 ook door in de Coletazaal. Familiekunde droeg bij in de aankoop van de tafels en stoelen en kocht ook een nieuw projectiescherm aan. De Kring voorzag in een nieuwe frigo en koffiezet. De principes voor het gebruik van deze ruimte door derden werden vastgelegd. Met de bevoegde schepen, het SteM en de erfgoedpartners werden praktische afspraken gemaakt rond het gebruik, de beveiliging, het toegangs- en agendabeheer, de catering en het opruimen van de zaal. Voor de opbergruimte op de 2de verdieping werden IKEA-kasten aangekocht. Op de zolderverdieping werden door een schrijnwerker houten rekken geplaatst voor het onderbrengen van de stock *Annalen* en andere publicaties van de Kring. Het torenkamertje werd gezellig ingericht met vier art deco-stoelen en bijbehorende tafel. Op zondag 17 december 2023 werd de vorsersruimte – in aanwezigheid van erevoorzitter Alfred Van der Gucht en zijn familie – ingehuldigd als *Vorsersruimte Alfred Van der Gucht*.

Fig. 6: Inhouding Vorsersruimte Alfred Van der Gucht.

In de annex op de 1ste verdieping, die volledig in gebruik blijft van de K.O.K.W. als depotruimte, startten op 17 april 2023 werken aan de verwarmings- en verluchttingsinstallatie. Daardoor moesten de medewerkers opnieuw boekenrekken en diverse voorwerpen verplaatsen om ruimte vrij te maken voor de werken. Op het einde van het jaar moest ook plaats gemaakt worden in de annex op de 2de verdieping in functie van dezelfde aanpassingswerken. Deze annex zal gedeeld worden met vier partners, m.n. K.O.K.W., Familiekunde Vlaanderen – afdeling Waasland, Reynaertgenootschap en Sint-Nicolaasgenootschap. Het stadsbestuur zal zorgen voor de inrichting en compartimentering van deze ruimte.

Het leegmaken van het Huis Janssens, de buitenrestauratie (eind 2016-midden 2018), de binnenrestauratie (begin 2021-eind mei 2023) en de HVAC-werken aan de annexen (april 2023-mei 2024) hadden een grote impact op de reguliere werking van de Kring. Het K.O.K.W.-bestuur is opgetogen dat de werken achter de rug zijn en de gerestaureerde ruimtes van onze maatschappelijke zetel in gebruik zijn genomen. We hopen dat ook de herinrichting van de annex op de 2de verdieping – als sluitstuk van de infrastructuurwerken – snel wordt aangepakt door de stadsdiensten. De bestuursleden en medewerkers kijken er vol enthousiasme naar uit om onze werking verder uit te bouwen in de vernieuwde infrastructuur.

5. AANWINSTEN CARTOGRAFIE, BIJZONDERE COLLECTIES EN DOCUMENTATIECENTRUM

Ook het voorbije jaar groeiden de bibliotheek, het archief en de bijzondere collecties van de K.O.K.W. verder aan dankzij ruil, schenking en aankoop. Wij danken uitdrukkelijk iedereen die schenkingen deed aan de Kring. Ook in de toekomst zullen wij graag uw schenkingen aanvaarden.

5.1. Dr. Jan Van Raemdonckfonds

Alle Wase gemeenten deden in 2023 een financiële inbreng van 1 eurocent per inwoner in het dr. Jan Van Raemdonckfonds. Van de lidgelden (= 100 euro) van de beschermleden werd 65 euro ingeboekt als bijdrage in het dr. Van Raemdonckfonds. Op die manier konden we via onze 10 beschermleden 650 euro als extra inkomsten verwerven. Met deze middelen koopt/restaureert het fonds archivalia, oude waardevolle boeken, documenten of kaarten met betrekking tot het Waasland. Er werd in 2023 voor 3.206,60 euro besteed. Eind 2023 bedroeg het saldo van het dr. Jan Van Raemdonckfonds 1.386,31 euro. Via de nieuwsbrief en de *Annalen* worden de leden geïnformeerd over de nieuwe aanwinsten. De K.O.K.W. dankt de gemeentebesturen en de beschermleden voor hun engagement en hoopt ook de volgende jaren te kunnen rekenen op hun financiële steun.

5.2. Aanwinsten cartografie en bijzondere collecties

De cartografische collectie groeide aan met volgende aanwinst:

- De Kring verwierf de *Philippi Cluverii Introductio In Omnem Geographiam Veterem Acque Ac Novam Olim Studio Et Opera Johannis Bunonis*, 1694. Het gaat hier om een zeldzame en interessante studie van het werk van Cluver, beschouwd als de vader van de moderne geografie en vele malen gepubliceerd tussen 1624 en 1729.

Andere vermeldenswaardige aanwinsten:

- Via Marc De Cock werden diverse jaargangen geschonken van *Visie, Volksmacht* en *Straal* (mutualistisch blad voor zelfstandige CM-leden).
- Er werd een drukwerkje aangekocht, meer bepaald *Rymgalm opgedraegen aen den eerweerden nieuwe-gesalften des heeren Heer Joannes De Meester gebortigh van Tielrode in het landt van Waes doende syne eerste onbloedighe offerande aen Godt almachtigh in het Oudt Vermaert, ende Hertoghlyck Clooster binnen Heverlé den 18 meert MDCCLVIII* (1758). Het stuk kan wel wat restauratie gebruiken.
- Ortwin Hoffmann deed volgende schenking aan de Kring:
  - 3 diploma's van François (Sooi) Van Poucke. Hij was een gekend figuur in Sint-Niklaas en tevens gewichtheffer. Hij heeft verschillende nationale titels gewichtheffen behaald. De diploma's dateren van 1922, 1923 en 1924. Hij was tevens bestuurslid van Stadsbelangen Sint-Niklaas die destijds alle grote wielervedstrijden organiseerde (en nu nog trouwens).
  - Een biertonnetje van de Sint-Niklase brouwerij Gebroeders De Baer. Het moet circa 70 à 80 jaar oud zijn. Het heeft een volgnummer 4232. Het is in zeer goede staat. Hoogte: circa 48 cm - diameter circa 40 cm.
  - Een verzameling palmhouten werktuigen loodbewerking van loodgieterij Hoffmann uit de Hoveniersstraat in Sint-Niklaas, alsook een zijbard van een 'pierrewietje' met reclame op van de loodgieterij.
- In Hasselt werd een album met foto's van de familie Janssens aangekocht.
- De familie Marc De Munck-Mieke Van Roeyen schonk een Woumanklok aan de K.O.K.W. De klok is 2,70 m hoog, heeft een wijzerplaat die de uren aangeeft met één wijzer. De klok werd in de Coletzaal geplaatst.
- We verwierven oude foto's over de werking van de firma Unigro. Via Liberras bekwamen we ook een exemplaar van de catalogen.
- Herbert Smitz schonk aan de Kring zijn archief i.v.m. de havenontwikkeling van Antwerpen en in het bijzonder de Waaslandhaven en de Schelde. Hij is bezig met het inventariseren en olijsten van dit archief in een Excel-bestand.
- Er werden ook foto's van Gustave Malfliet aangekocht i.v.m. de vredesstoet van Nieuwkerken op 8 mei 1945.
- Peggy Stevens, kleindochter van Louis Laevaert, schonk een waardevolle collectie postkaarten van het Land van Waas, alsook zijn studie over Sint-Niklaas in 1705 en het gestencilde ontwerp van zijn bekende straatnamenboek.

- Via schepen Filip Baeyens kregen we 116 schoolplaten (vnl. vaderlandse geschiedenis), die grotendeels afkomstig zijn uit de Sint-Catharinascholen Sinaai en jarenlang werden bewaard door één van hun oud-leraars "Meester Hans" (Van Poucke). Drie van deze kaarten werden in 2024 mee opgenomen in het Huis van de Sint (Salons, Stationsstraat), zodat de goedheilig man zijn weg blijft vinden en de jonge bezoekers zich mee kunnen oriënteren op wat ooit voor velen onder ons een *Canon van Vlaanderen* betekende.

6. MEDEWERKING AAN TENTOONSTELLINGEN EN ANDERE INITIATIEVEN

Na succesvolle passages in Sint-Niklaas, Beveren, Zwijndrecht, Sint-Gillis-Waas en Stekene in 2022 was de fototentoonstelling *50 jaar bouwkundige realisaties Waaslandhaven* van curator Ir. Herbert Smits op zondagnamiddagen in maart en april 2023 ook te bezichtigen in het museum van heemkundige kring Wissekerke te Bazel.

De ledenreis naar Gorinchem op 29 april 2023 was zeer geslaagd. Er waren 50 personen ingeschreven. Bij aankomst in Gorinchem werden we ontvangen op het stadhuis door de loco-burgemeester Fatih Polatli en het bestuur van de oudheidkundige vereniging Oud Gorcum. Daarna volgde een geleid bezoek aan de vestingstad Gorinchem. 's Namiddags werd een bezoek gebracht aan

Fig. 7: Ledenuitstap naar Gorinchem met ontvangst op het stadhuis.

kasteel Loevenstein. Het stadsbestuur van Sint-Niklaas was vertegenwoordigd door schepen Filip Baeyens tijdens het bezoek aan de zusterstad. De organisatie was in handen van medewerker Herbert Smitz.

In 2023 kon de K.O.K.W. lindebomen onthullen in Puivelde/Belsele en Haasdonk als blijk van de Wase verbondenheid. Op zondag 23 april 2023, tevens Erfgoeddag, onthulde voorzitter Chris De Beer, in samenwerking met de stad Sint-Niklaas, De Raaklijn vzw en De Klappers drie lindebomen op het perceel rechtover café De oude beenhouwerij, Kruisstraat 48 te Puivelde/Belsele. De 'drie lindekes' werden geschonken aan de inwoners van Puivelde/Belsele omwille van vele eeuwen Sint-Antoniusvieringen, jaarlijks op 17 januari en in 2023 erkend als immaterieel cultureel erfgoed. Op zondag 22 oktober 2023 om 14u. onthulde de K.O.K.W., in samenwerking met Tassijnsvrienden, Davidsfonds Beveren-Zuid en de gemeente Beveren, een lindeboom op de parking naast de Sint-Jacobus de Meerdere-kerk te Haasdonk. Deze 14de lindeboom werd geschonken aan de inwoners van Haasdonk n.a.v. de herdenking van 225 jaar Boerenkrijg. Er was een grote opkomst. De inhuldiging werd opgeluisterd met vendelzwaaiers van de KLJ en doedelzakspelers. In de kerk was ook een tentoonstelling over de Boerenkrijg te zien.

De Kring verleende zijn medewerking/deelname aan diverse projecten van andere erfgoedpartners:

- Op 8 maart 2023 konden de inwoners van Kruibeke nadenken over de toekomst van de Graventoren en getijdenmolen in Rupelmonde. Toerisme Vlaanderen onderzocht welke functies de twee historische panden kunnen vervullen. Historica Karolien Janssens deed literatuuronderzoek naar Mercator. Zij vroeg of de K.O.K.W. linken tussen Mercator en de Graventoren/getijdenmolen/Rupelmonde kon aanbrengen. Bestuurslid Eddy Maes bracht mogelijke suggesties aan.

Fig. 8: Onthulling lindebomen in Puivelde-Belsele.

Fig. 9: Onthulling lindeboom in Haasdonk.

- Op zondag 12 maart 2023 om 10.30u. werden naambordjes aan de Klapperbeek t.h.v. het centraal parkje (tussen de nummers 93 en 95 Gustaaf De Ridderstraat) in de Nieuwe Molenwijk onthuld door schepenen Wout De Meester en Filip Baeyens. Dit project, dat de beeklopen onder de aandacht brengt, was een initiatief van de K.O.K.W., De Raaklijn vzw en de Stedelijke Adviesraad voor Milieu en Natuur (STRAMIN). Er werd een wandeling gedaan rond het bufferbekken en als afsluiter werd een receptie aangeboden door de stad.
- Op dinsdag 18 april 2023 om 15u. werd de nieuwe regionale publicatie *Schatten met pootjes* voorgesteld in Hof ter Welle, Anna Piersdreef 2 te Beveren. Deze publicatie was een samenwerking van de Erfgoedcel Waasland en de 13 Wase heem- en oudheidkundige kringen. De uitgave bundelde 13 beestige objecten en verborgen stukjes Wase geschiedenis en werd geschreven naar aanleiding van Erfgoeddag 2023. Namens de K.O.K.W. zette Sofie Buyse de vlag van de mezenvangers uit Sint-Niklaas (1924) in de kijker.
- In samenwerking met het SteM werden op donderdagen 20 april, 11 mei en 1 juni 2023 de volgende Mercatorlezingen georganiseerd: 1) *Romeinse zeevaart* door Guido Cuyt, 2) *Moervaart depressie* door Herbert Smits en 3) *Replica van Mercator's aardglobe* door Yves Verspreet.
- Op zaterdag 6 mei 2023 brachten de bestuursleden en medewerkers van de Kring een bezoek aan het vernieuwde kasteel Wissekerke en de schans Landmolen, eigendom van Dimitri Van Laere.
- Van 8 september 2023 tot 1 oktober 2023 liep in de Sint-Petrus en Pauluskerk van Kallo de tentoonstelling *Kallo, dorp tussen water en vuur. Van Chanelaus tot Deurganck*, een tentoonstelling met tijdslijn waarin de belangrijkste gebeurtenissen van het polderdorp op een zeer overzichtelijke en visuele manier werden voorgesteld. Het schilderij *De slag bij Kallo* (naar Peter Snaeyers) werd in bruikleen gegeven aan het cultureel centrum van Beveren.
- De tentoonstelling *Zeldzaam en onmisbaar. Topstukken uit Vlaamse collecties* werd officieel geopend op zondagavond 29 oktober 2023 om 19u. in het MAS. De voorzitter, penningmeester en museumconservator Ward Bohé waren hierbij aanwezig. De aardglobe van Mercator werd in bruikleen gegeven voor deze tentoonstelling. Op 17 oktober 2023 kwam HIZKIA – onder begeleiding van Olivier Claes – de aardglobe ophalen in het Mercatormuseum te Sint-Niklaas. De topstukkententoonstelling was te zien tot en met 25 februari 2024 op de 3de verdieping van het MAS en kreeg 99.717 bezoekers over de vloer.
- N.a.v. de herdenking van 225 jaar Boerenkrijg organiseerde Davidsfonds Waasland op zaterdag 7 oktober 2023, in samenwerking met Davidsfonds Nationaal, de K.O.K.W. en de Erfgoedcel Waasland, het wetenschappelijk-historisch colloquium *De Boerenkrijg in context* in secundaire school Onze-Lieve-Vrouw-Presentatie. Het colloquium werd bijgewoond door een 80-tal deelnemers.

- Het boek *Loges in het Waasland in de negentiende eeuw. L' Accord Parfait in Lokeren en L' Aménité in Sint-Niklaas* van Mario Hoste en Eddy Michotte werd voorgesteld op zondag 26 november 2023 om 10.30u. in de Coleta-zaal. Een 30-tal leden was aanwezig.

Fig. 10: De aardglobe van Mercator, geflankeerd door voorzitter Chris De Beer en museumconservator Ward Bohé, in de topstuktentoonstelling in het MAS.

- In het najaar werden volgende lezingen georganiseerd in het Mercatormuseum in samenwerking met het SteM: 1) op 9 november: *Hebben is houden* door Jaco Berveling, 2) op 23 november: *Wat drijft de verzamelaar?* door Jack Van Peer en 3) op 7 december: *Science at the fair* door Gitte Samoy.
- Chris De Beer en Rudi De Clercq namen deel aan het congres *Patriotten in Noord en Zuid. Brabantse Omwenteling en Patriottentijd in vergelijkend perspectief*, dat op vrijdag 15 december 2023 plaatsvond in Brussel.
- Godfried Coenen, projectleider Medieval Manuscripts in Flemish Collections (MMFC) bij Vlaamse Erfgoedbibliotheeken, vroeg om 12 middeleeuwse,

bijbelse miniaturen, waarschijnlijk knipsels uit een getijdenboek, uit de collectie van de K.O.K.W. te beschrijven en te fotograferen. Het bleken uiteindelijk slechts reproducties te zijn.

7. LEDENBESTAND EN EXTERNE VERTEGENWOORDIGINGEN

7.1. Ledenbestand

Het ledenaantal daalde licht ten opzichte van vorig jaar met vier leden. Eind 2023 telde de K.O.K.W. 358 binnenlandse en 14 buitenlandse betalende leden, wat neerkomt op 372 leden.

Daarnaast hebben we ruilovereenkomsten met 68 binnenlandse en 9 buitenlandse geschied- en heemkundige kringen, musea, archieven en wetenschappelijke instellingen. Zelf is de Kring geabonneerd op 17 publicaties van verenigingen en instellingen.

7.2. Externe vertegenwoordigingen

De K.O.K.W. is één van de negen leden van de vzw Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis. De Algemene Vergadering vond plaats op 28 januari 2023 te Oudenaarde. De Kring werd vertegenwoordigd door Chris De Beer en Sandra Vancauwenberghe. Op deze vergadering werd beslist om de vzw te ontbinden en verder te gaan als feitelijke vereniging. Op de Buitengewone Algemene Vergadering van zaterdag 25 maart 2023 werd de ontbinding van de vzw goedgekeurd en een vereffenaar aangeduid. Chris De Beer vervult de taak van secretaris-penningmeester en Aimé Stroobants is voorzitter van het Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis.

Voor de externe vertegenwoordigingen en werkgroepen vaardigt de Kring de volgende bestuursleden af:

- Cultuurraad Sint-Niklaas: Chris De Beer
- Straatnamencommissie Sint-Niklaas: Chris De Beer en Koen Verstraeten
- Museumcommissie Sint-Niklaas: Chris De Beer
- Erfgoedcel Waasland: Chris De Beer
- Stuurgroep Erfgoedbank Waasland: Sandra Vancauwenberghe
- Bibliotheeca Wasiana: Chris De Beer in Algemene Vergadering
- Verheyenstichting: Chris De Beer
- Pijp- en Tabakmuseum vzw: Chris De Beer in Algemene Vergadering
- Toerisme Waasland: Chris De Beer in Algemene Vergadering.

8. DANK

Dank aan:

- de Vlaamse Overheid
- de Erfgoedcel Waasland (Interwaas)
- de Wase gemeentebesturen, in het bijzonder het stadsbestuur van Sint-Niklaas,

voor de financiële steun die zij verleenden.

Dank aan conservator Ward Bohé en het team van de Stedelijke Musea voor de goede samenwerking.

Een welgemeende dank aan alle bestuursleden en medewerkers, die zich met veel enthousiasme en professionalisme vele uren vrijwillig inzetten voor uiteenlopende taken ten dienste van de K.O.K.W. Hun inzet en toewijding zijn onmisbaar en onbetaalbaar!

Marleen De Beer	Penningmeester
Kristof Van Remoortere	Secretaris
Sandra Vancauwenberghe	Ondervoorzitter
Chris De Beer	Voorzitter